

TALLINNA TEHNIKAKÕRGGKOOI
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

NIISKUSTEHNILINE TOIMIVUS

Leena Paap
2011/2012

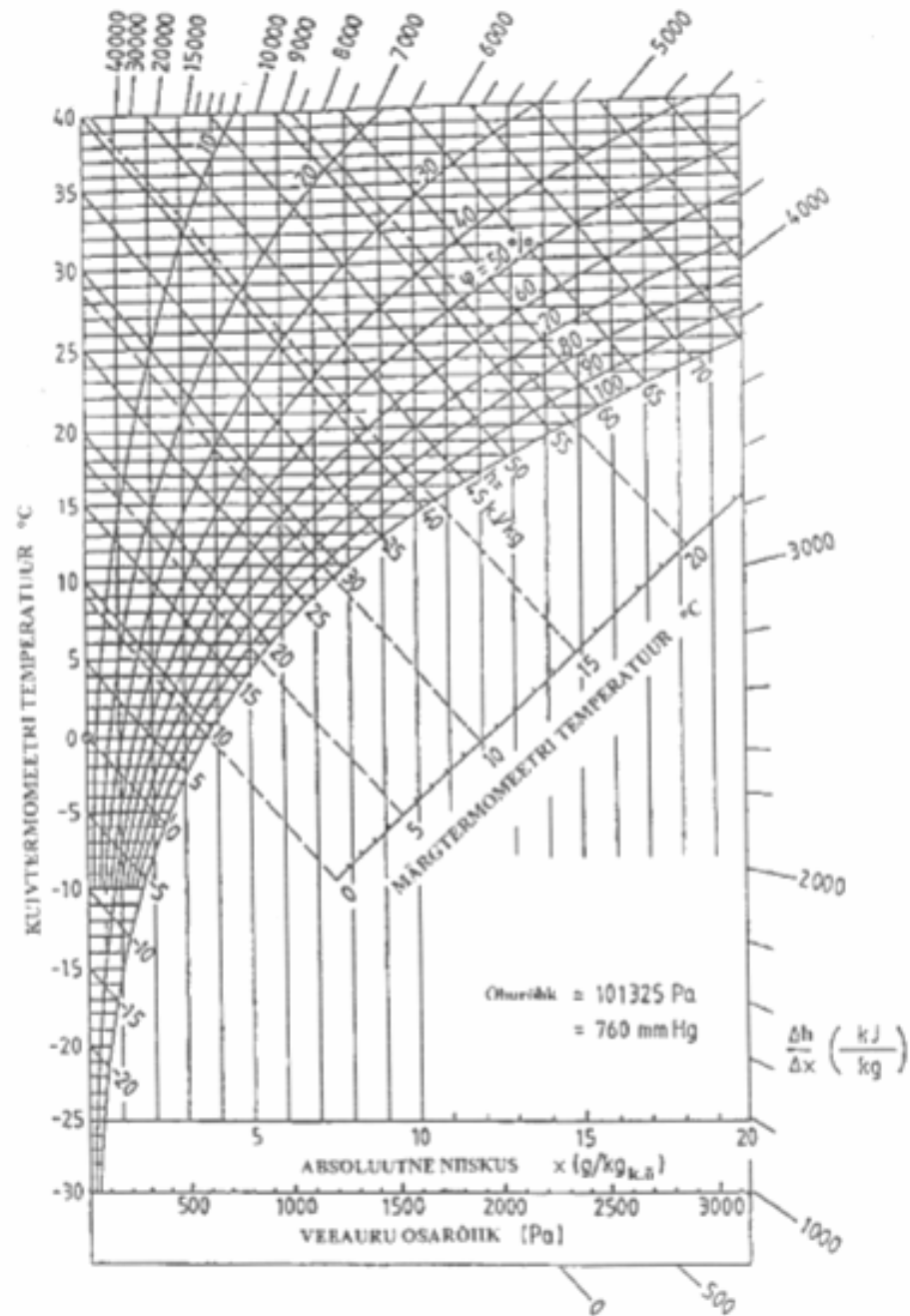
MÕISTED "Niiskustehniline toimivus"

Relatiivne (suhteline) niiskus – õhu tegeliku niiskussisalduse ja sellele temperatuurile vastava suurima võimaliku õhu niiskussisalduse suhe.
 φ või RH (- või %).

Absoluutne niiskus

on ühes massi või mahuühikus gaasis leiduva vee(auru) mass või maht.
(kg/m³, kg/kg, m³/m³).

Maksimaalne võimalik absoluutne niiskus sõltub gaasi temperatuurist: mida külmem on gaas, seda vähem mahutab see veeauru ja vastupidi.

Teevõrk 13.1 Niiskuse ja temperatuuri diagramm

Niiskus ehitusmaterjalides

Vesi võib materjalis esineda kõigis oma kolmes olekus

1. Auruna
2. Veena
(vaba vesi, keemiliselt
ja füüsiliselt seotud)
3. Jääna

Niiskuse liikumapanevaks jõuks on :

- Suhtelise õhuniiskuse erinevus (φ, RH)
  - Niiskussisalduse erinevus (u, w, Ψ)
    - Rõhu erinevus (p_{cap})

$$J = -\delta_{\varphi} \frac{\partial \varphi}{\partial x} = -D_w \frac{\partial w}{\partial x} = -\delta_v \frac{\partial v}{\partial x} = -\delta_p \frac{\partial p}{\partial x}$$

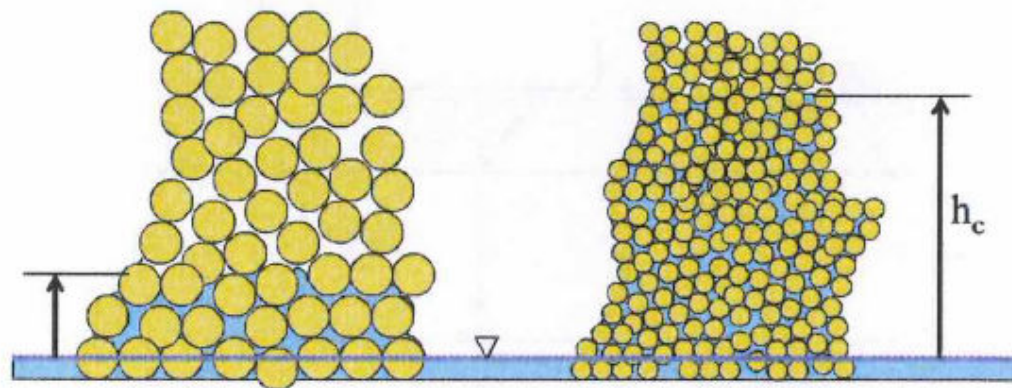
Materjali niiskussisaldus

1. Kaaluline niiskussisaldus u kg/kg
2. Niiskussisaldus massi mahu järgi w kg/m³
3. Mahuline niiskussisaldus Ψ m³ /m³

Kuidas satub niiskus materjali?

- ehitusniiskusest,
- pinnase niiskusest,
- sademetest,
- eksploatatsioonilisest niiskusest,
- hügrokoopsest niiskusest (materjali omadus neelata niiskust õhust),
- kondentsveest

Capillary Rise

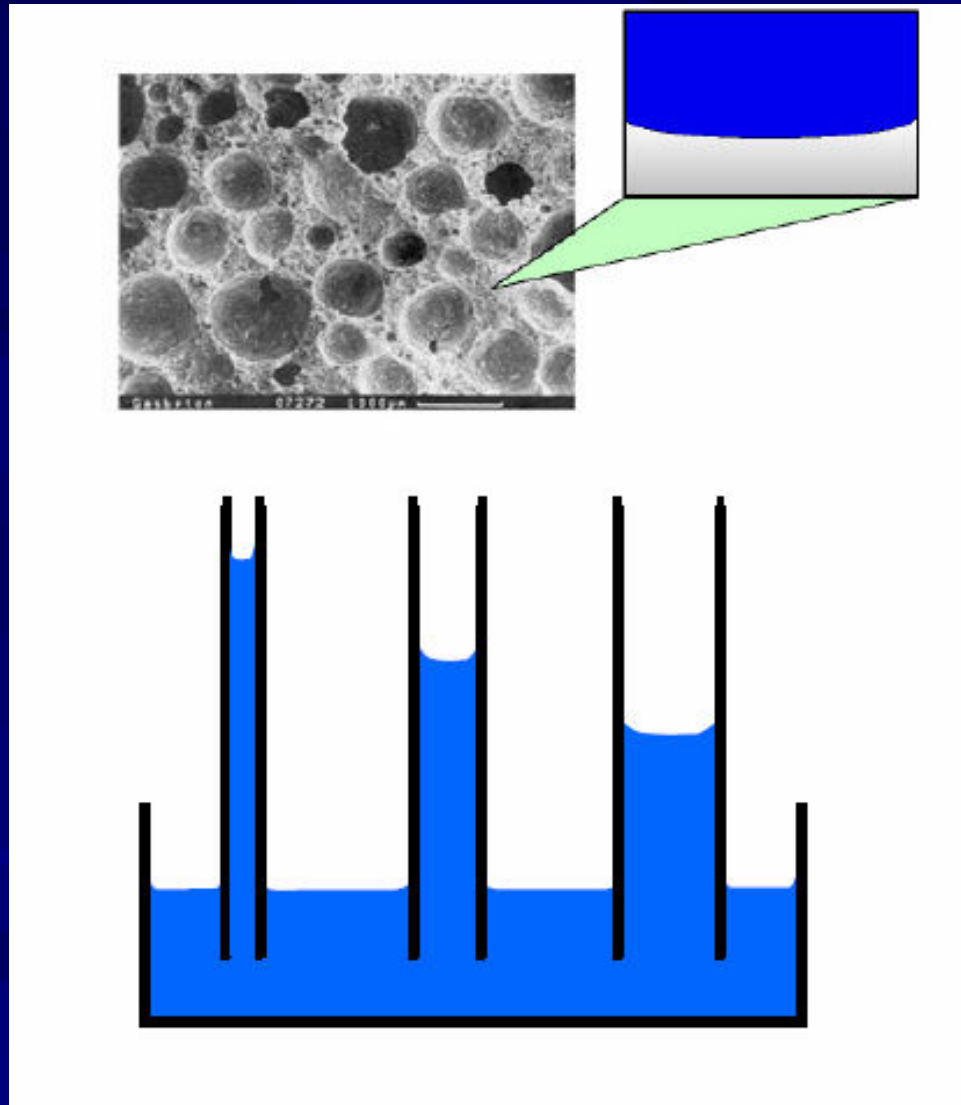
L-O Nilsson

PhD Moisture Course LTH 2011

6

Kapillaarne liikumine

Kaldvihm

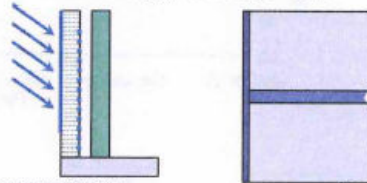
Moisture in Outdoor Structures

Boundary conditions:

- Outdoor air RH & T
- "Equivalent outdoor T & RH"
- Material surface T & RH
- Driving rain
- Surface Water film
- TOW, TOD
- Surface Material Properties
- Indoor air T, RH & v

Driving rain:

- Absorption/drying or water film/ water penetration in cracks, gaps, joints
- Drainage, two-step "seal"

L-O Nilsson

PhD Moisture Course LTH 2011

15

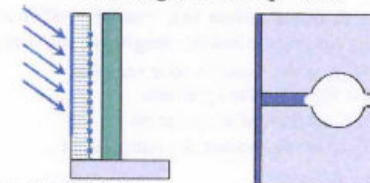
Moisture in Outdoor Structures

Boundary conditions:

- Outdoor air RH & T
- "Equivalent outdoor T & RH"
- Material surface T & RH
- Driving rain
- Surface Water film
- TOW, TOD
- Surface Material Properties
- Indoor air T, RH & v

Driving rain:

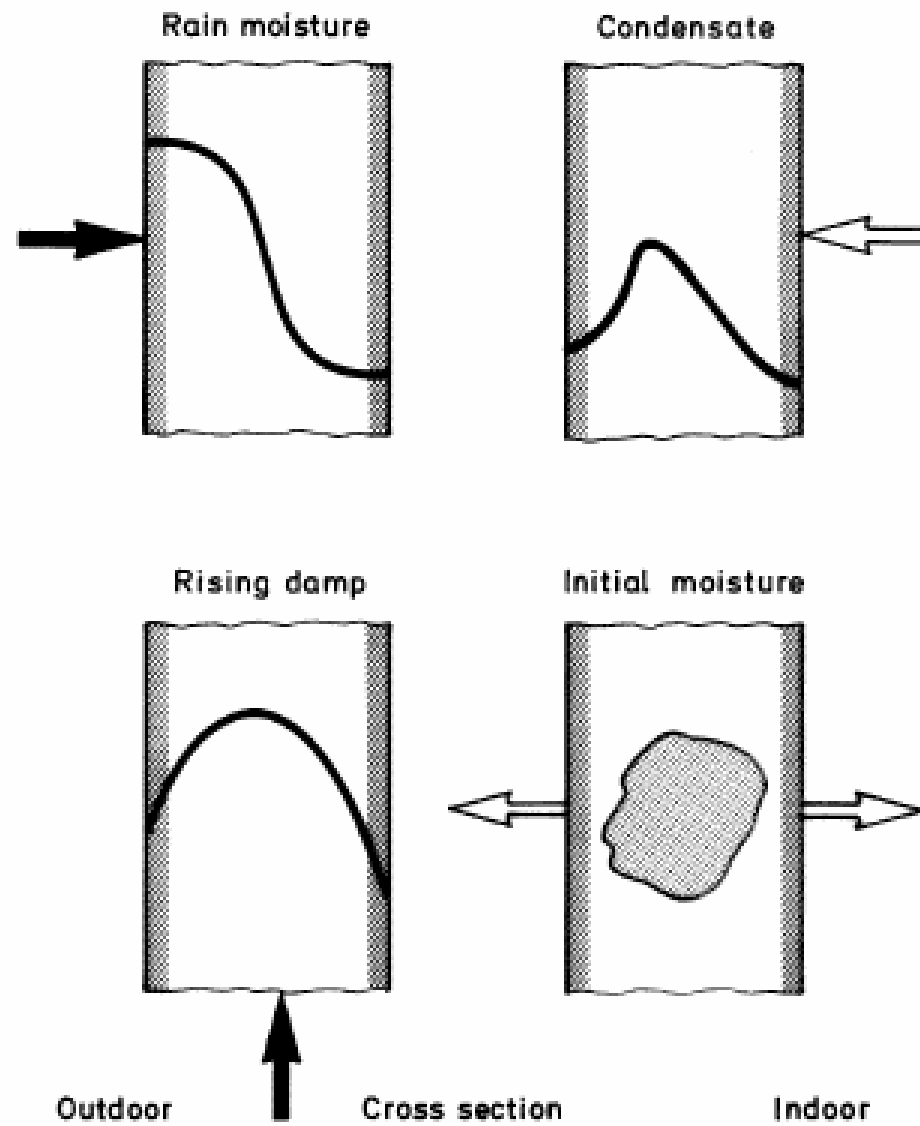
- Absorption/drying or water film/ water penetration in cracks, gaps, joints
- Drainage, two-step "seal"

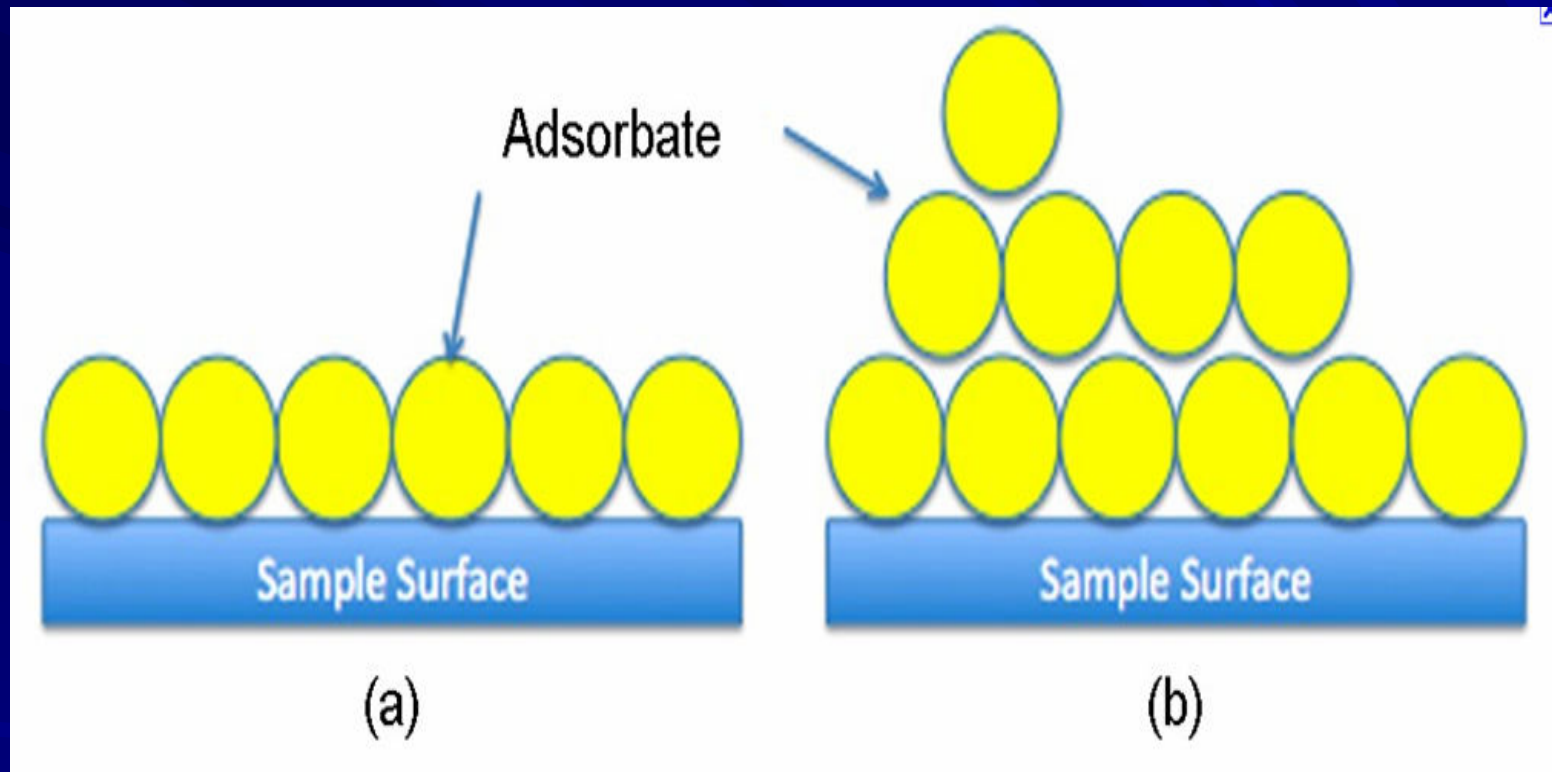
L-O Nilsson

PhD Moisture Course LTH 2011

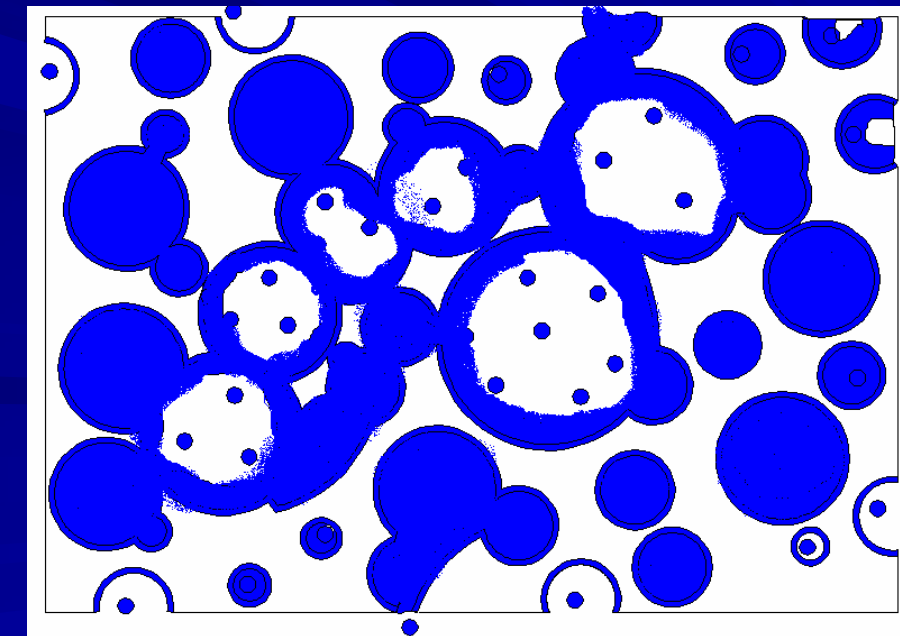
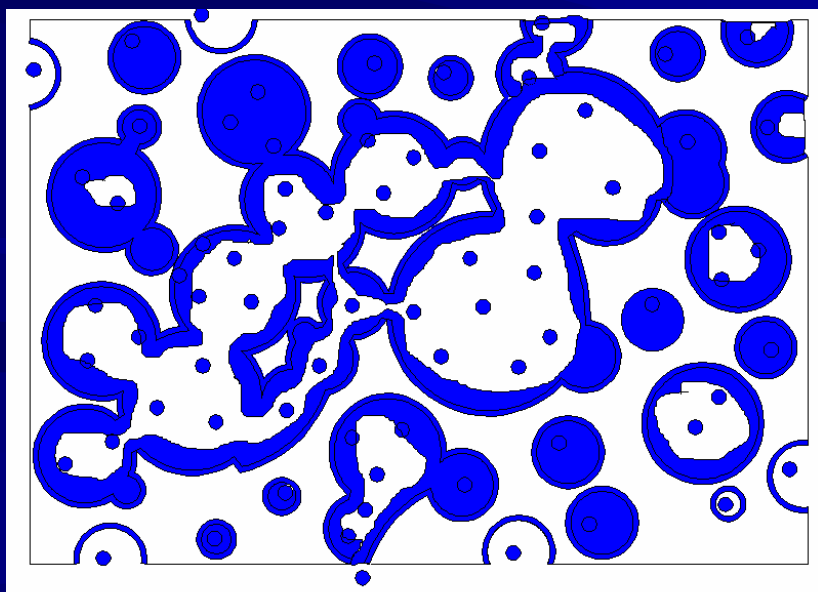
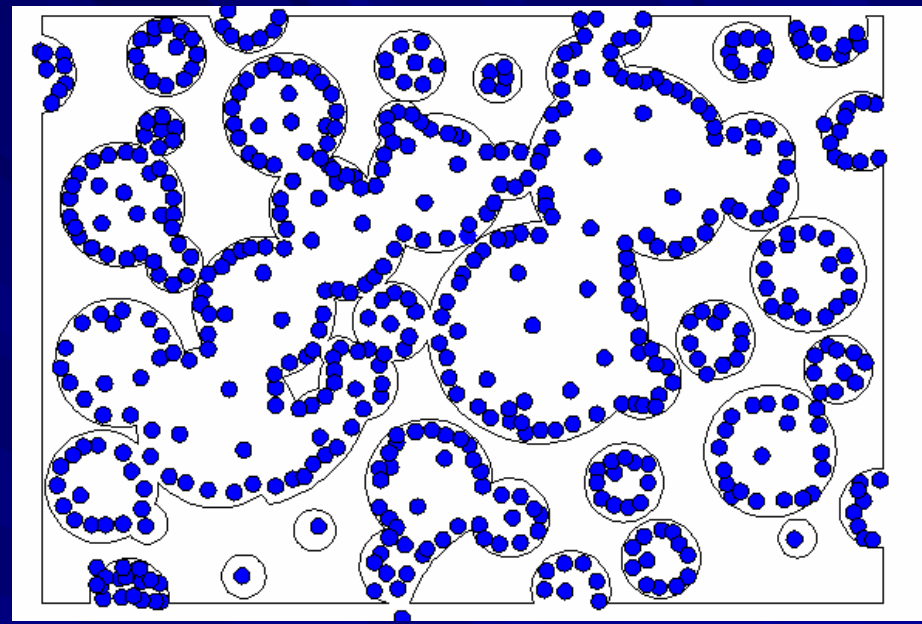
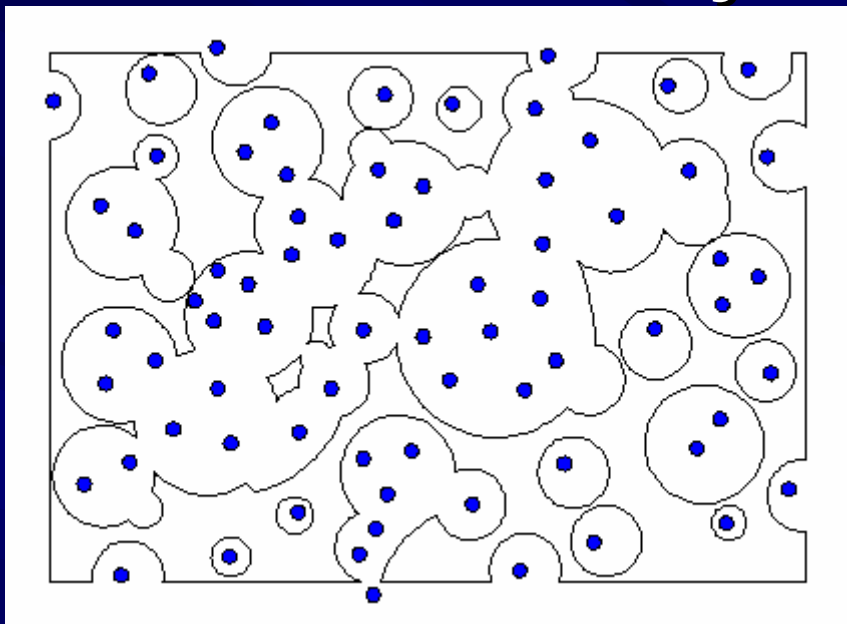
16

Kuidas toimub materjali niiskumine

Materjali niiskumine

Materjali niiskussisaldus sõltub:

- Ümbritseva õhu suhtelisest niiskusest (RH%)
- Temperatuurist (kõrgel temperatuuril on niiskussisaldus väike)
- Kas on tegemist kuivamise või niiskusega

Kuidas niiskus (vesi, veeaur) materjalis liigub?

Poorses materjalis liigub niiskus gaasilises
ja vedelas olekus.

Olulisemad vee ja veeauru liikumise viisid
poorsetes materjalides on:

- Veesurve mõjul
- Raskusjõu mõjul
- Kapilaarsel teel
- Konvektsiooni teel
- Difusiooni teel

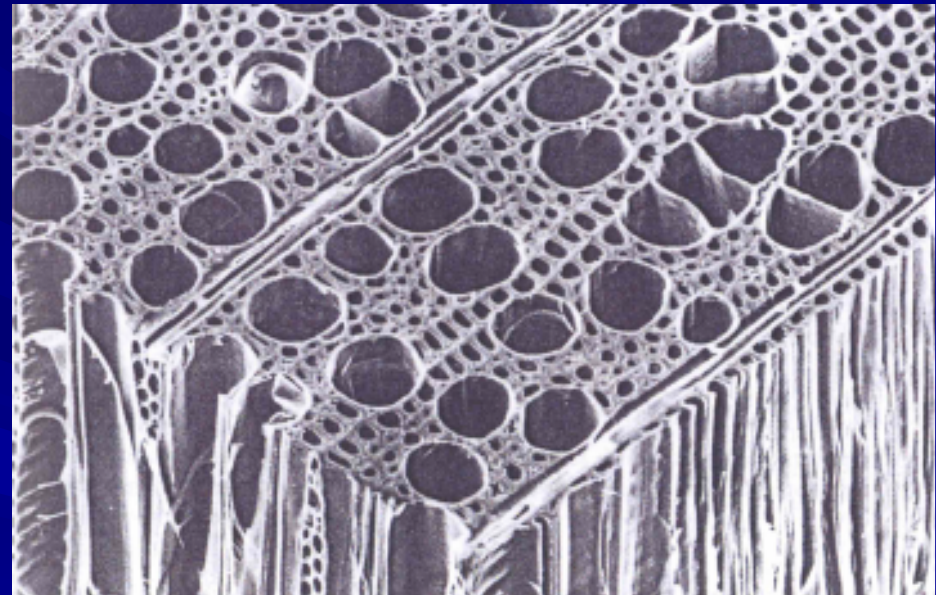
**Ehituskvaliteedi
küsimus**

Niiskus ehitusmaterjalides

Eh. materjalid koosnevad
pooridest ja tahkest osast

Materjalide poorsus on
keerukas

Niiske materjal koosneb:
Poori seinamaterjalist
Õhust materjali pooris
Vaba vesi

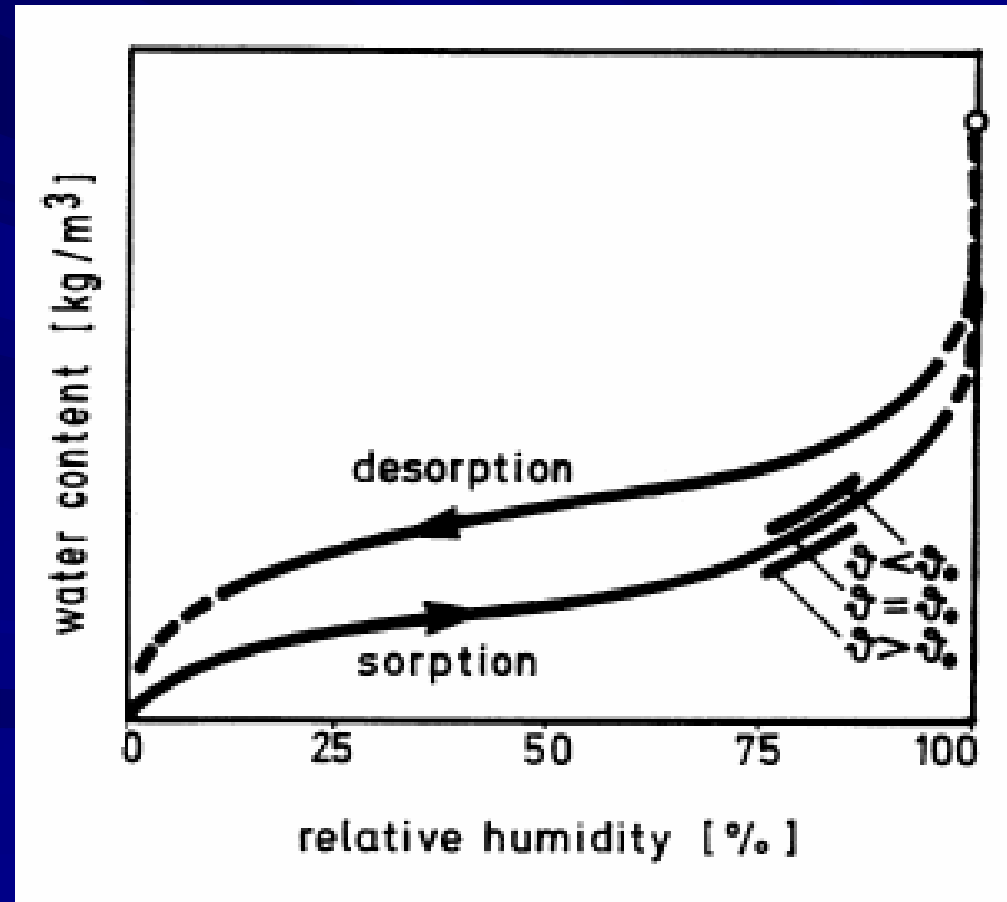

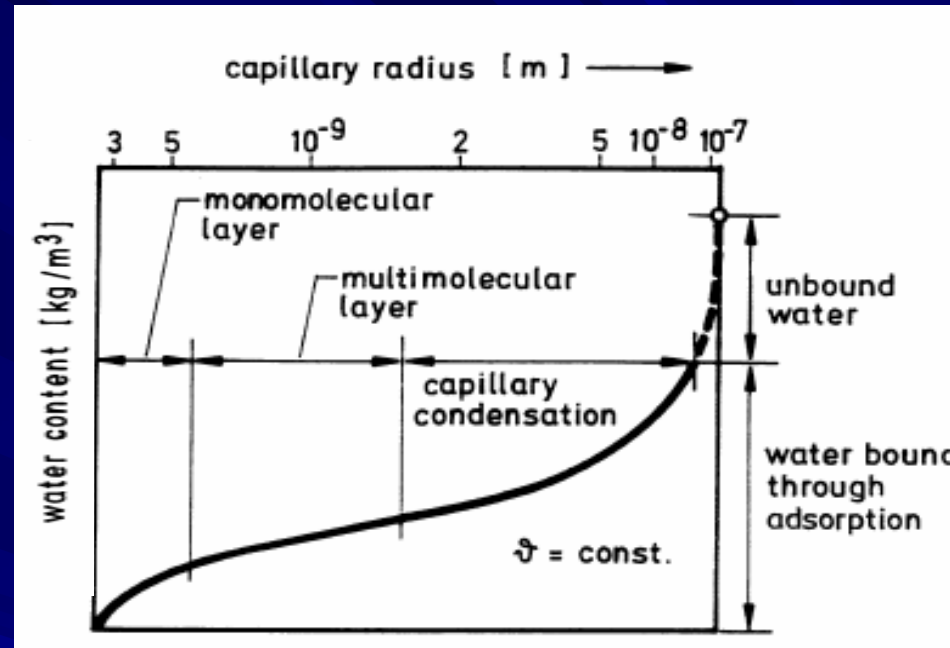
Pooriehitus mõjutab materjali niiskustehnilisi omadusi,
tasakaalniiskuse graafiku kuju ning niiskusjuhtivust.

Materjali märgumist ja kuivamist on võimalik vältida **sorbtsioon** ja **desorbtsiooni** kõveraga.

Igal materjalil on ainult talle omane kõver.

Monomolekulaarne adsorbtsioon- Materjal on absoluutselt kuiv. Vee lisandumisel tekib õhuke vee kiht poori seintele

Polümolekulaarne adsorbtsioon- Suhtelise niiskuse tõusmisel kleepub rohkem veemolekule pooride seintele. Õhukene veekiht pakseneb.

Kapilaarkondensaat- Suur osa pooridest on täitunud veega

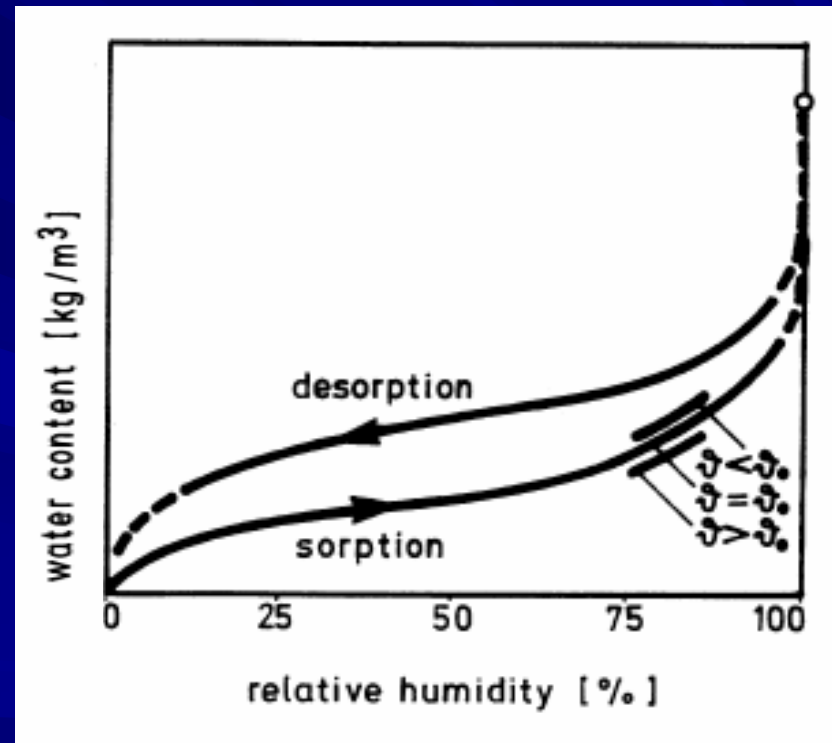
Hügrokoopne ala – lõppeb seal ära kus õhust enam materjal ei suuda niiskust mahutada.

Kapilaarna ala – poorides oleva õhu RH on 100%.

Hüsterees

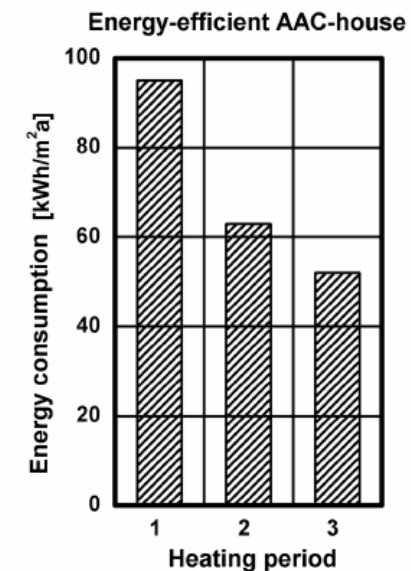
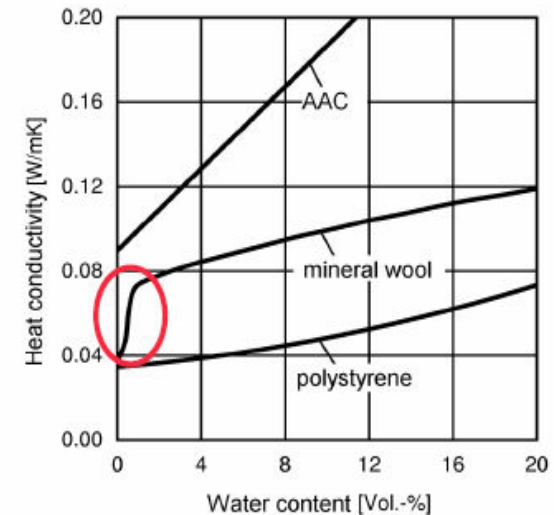
Teatud punktist kuivama hakates jääb materjal ikkagi niiskemaks kui ta märgudes oli.

105 kraadi juures saab materjal kuivaks sest siis aurustub ka kapillaarides olev vesi.

Niiskuse mõju

- vähendab välispiirete soojapidavust
- Vähendab materjalide tugevust ja jäikust
- hallituse kasv pindadel
- puit materjalide kõdunemine
- materjalide paisumine
- külmakahjustused
- esteetiline välimus
- metallide korrosioon
- Väheneb materjalide soojusmahtuvus

- Mikroorganismide kasv
- Mäardumine
- Veeauru kondenseerumine

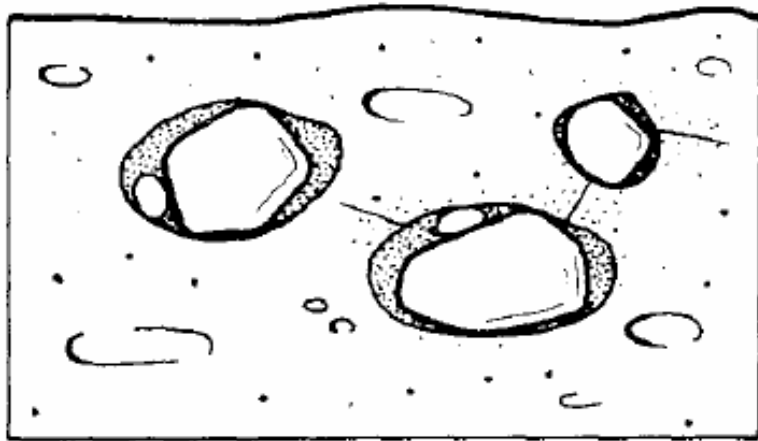

Veeauru rõhk

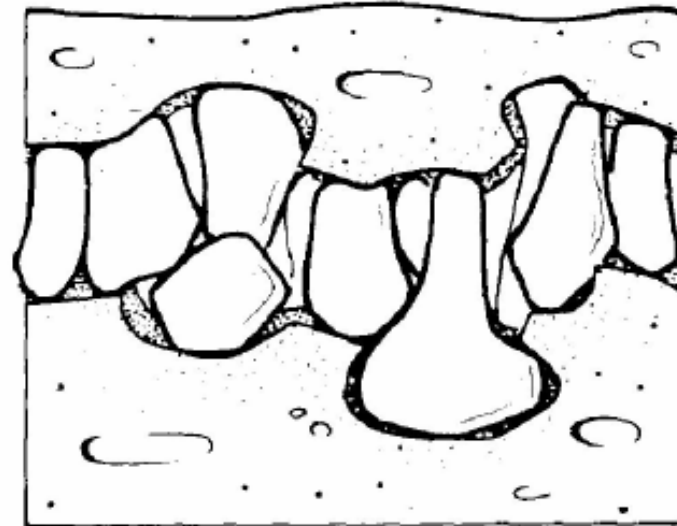

Külmakahjustused

Plaster and masonry can be damaged in their structure by volume increase because of ice formation

Pore filling degree $< 0,9$

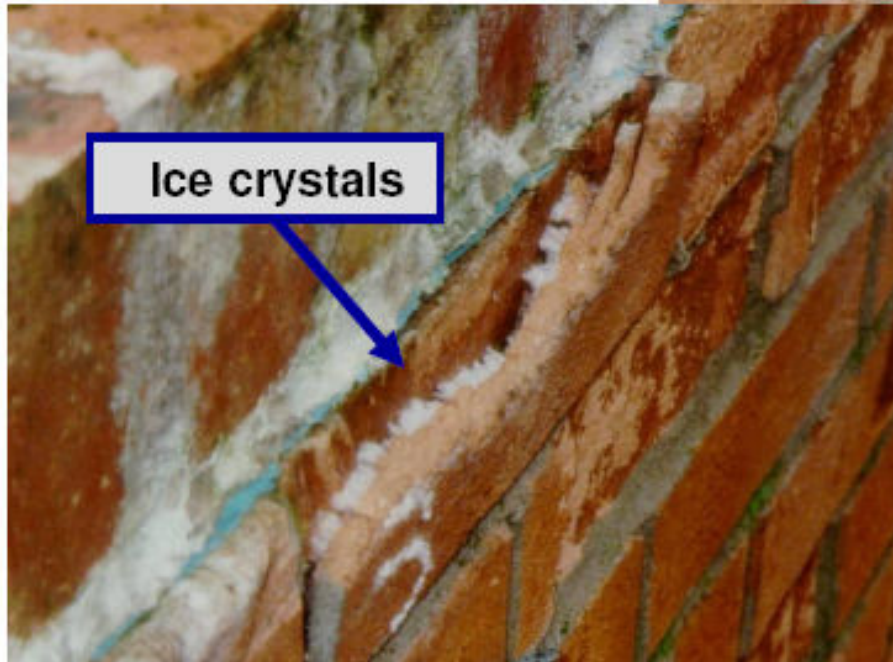

Pore filling degree $> 0,9$

Pore filling degree depends on pore size
→ critical saturation degree $\ll 0,9$

Moisture related damage

- frost damage

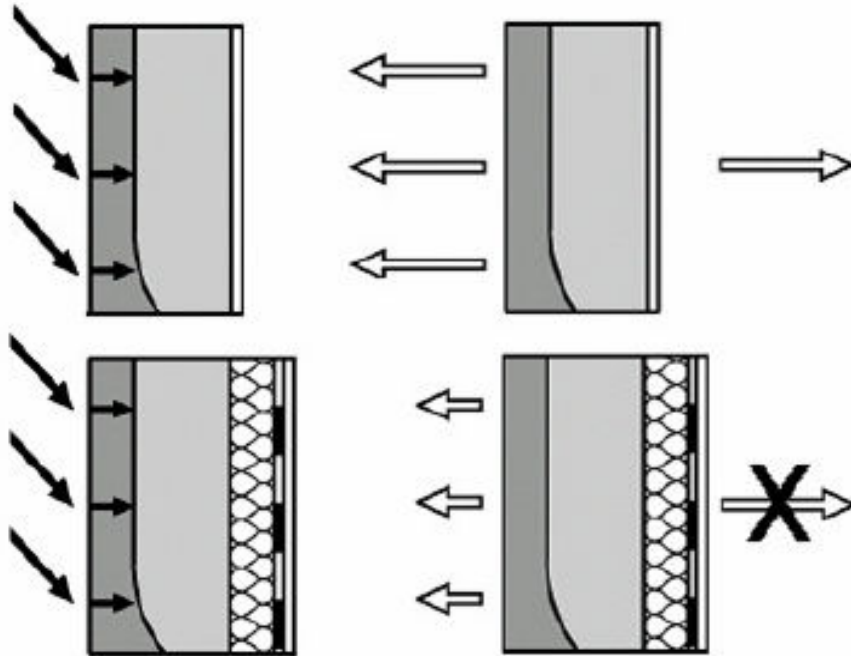

Ice crystals

Damage due to high
wind driven rain load
respectively
insufficient frost
resistance

Moisture related damage

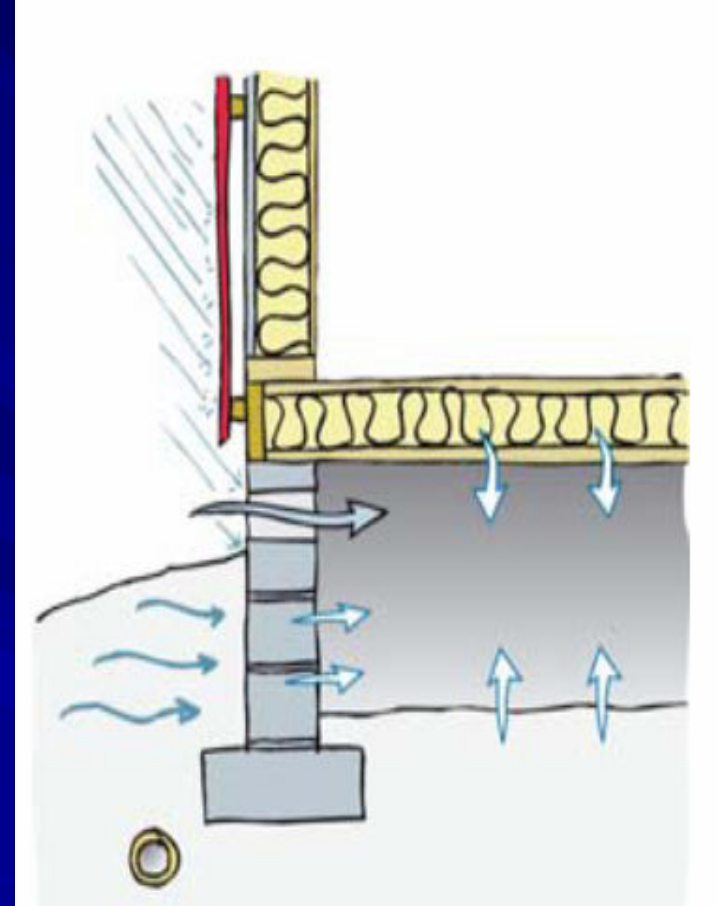
- frost damage

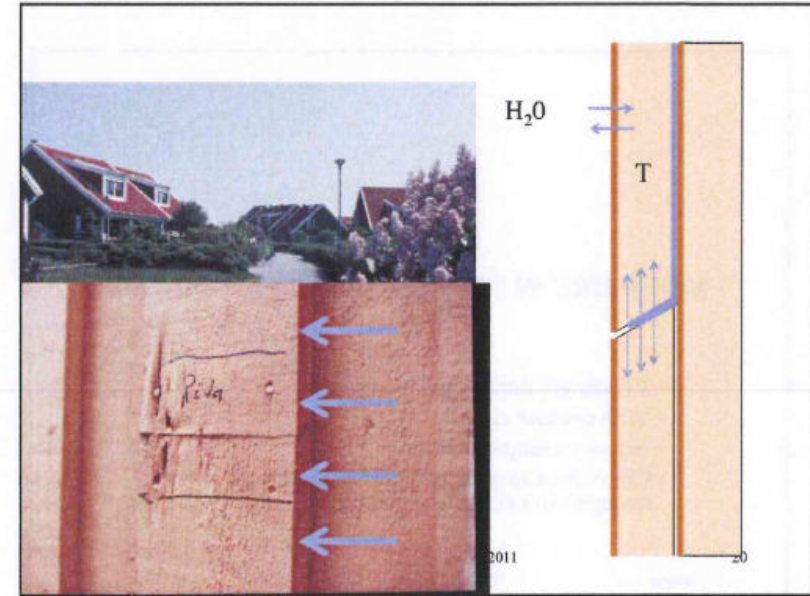
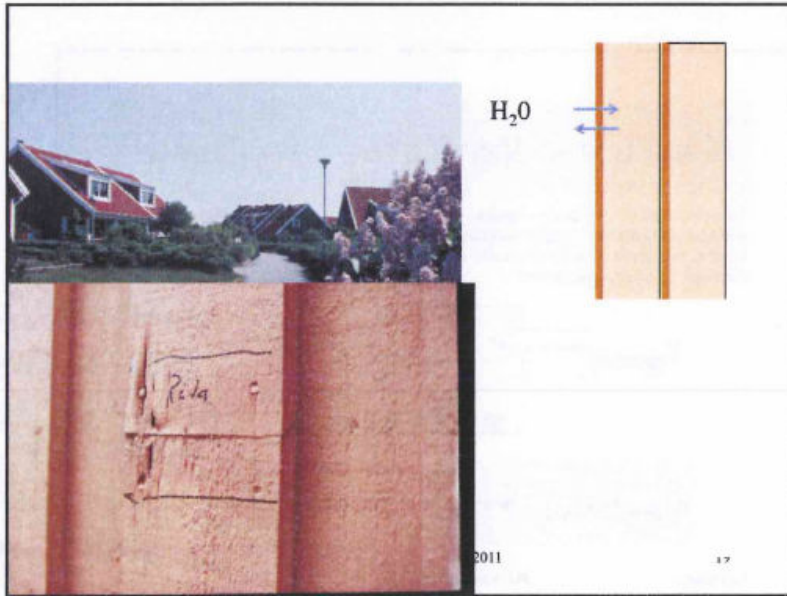

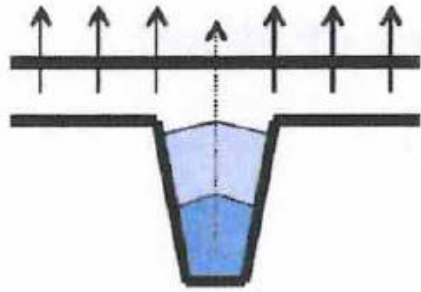
Damage of finishing coat on masonry after application of interior foam glass insulation

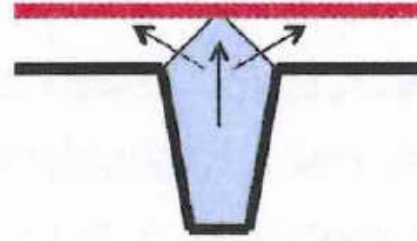
Alt tuulutatavad põrandad

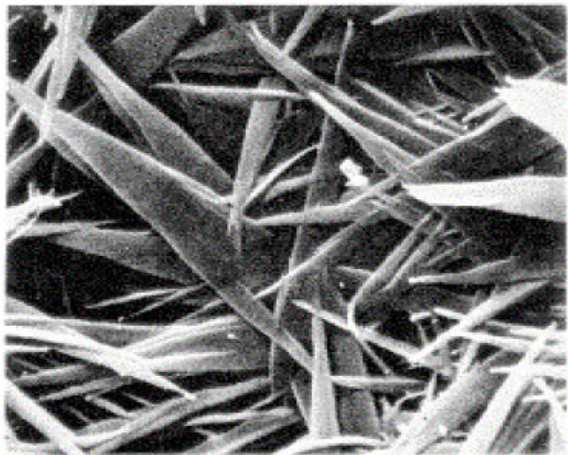
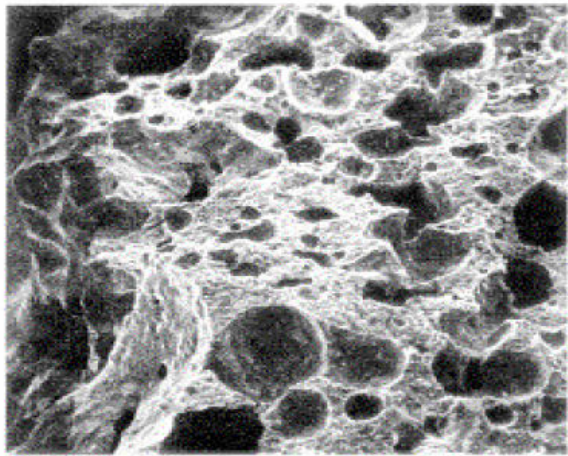

Drying

Redistribution

Niiskusmahtuvus

Materjali niiskusmahtuvus sõltub materjali pooride kujust, materjali koostisest.

$$c = \frac{\Delta Q}{m \cdot \Delta T} \left[\frac{J}{kgK} \right]$$

Niiskustehnilised arvutused

EESTI STANDARD

EVS-EN ISO 13788:2001

Hygrothermal performance of building components and building elements - Internal surface temperature to avoid critical surface humidity and interstitial condensation - Calculation methods

Hygrothermal performance of building components and building elements - Internal surface temperature to avoid critical surface humidity and interstitial condensation - Calculation methods

Väga palju erinevaid programme

Name	Type	2D/3D	SS/TR	FF/RECT	ψ -value	License	Validation
Heat transfer software							
AnTherm [36]	H-T (1)	3D	SS	R	Y	commercial	EN ISO 10211:2007 EN ISO 10077-2:2003
Argos (2) [37]	H-T	2D	SS	FF	Y	commercial	
Bisco / Bistra [38] / [39]	H-T	2D	SS / TR	FF	Y	commercial	EN ISO 10211:2007 EN ISO 10077-2:2003
Champs-bes [40]	HAM-T	2D	TR	R		free	EN ISO 10211:2007
David32 [41]	H-T	3D	SS	R		free	EN ISO 10211:2007
Delphin [42]	HAM-T	2D	TR	R		commercial	EN ISO 10211:2007 HAMSTAD Benchmarks 1 to 5 EN 15206:2007
Flixo [43]	H-T	2D	SS	FF	Y	commercial	EN ISO 10211:2007 EN ISO 10077-2:2003
FramePlus [44]	H-T					commercial	
HAMLab [45]	HAM-T	3D	TR	FF		free	(3)
Heat2 [46]	H-T	2D	TR	R	Y	commercial	EN ISO 10211:2007 EN ISO 10077-2:2003
Heat3 [47]	H-T	3D	TR	R	Y	commercial	EN ISO 10211:2007
KOBRA v3.0w (4) [48]	H-T	3D	SS	R	Y	free (5)	EN ISO 10211:2007
KOBRU86 / Sectra [49] / [50]	H-T	2D	SS / TR	R	Y	commercial	EN ISO 10211:2007
RadTherm [51]	H-T	3D	TR	FF		commercial	
Solido [52]	H-T	3D	SS	FF		commercial	EN ISO 10211:2007
TAS ambiens [53]	H-T	2D	TR	FF		commercial	
Therm [54]	H-T	2D	SS	FF		free	
Trisco / Voltra [55] / [56]	H-T	3D	SS / TR	R	Y	commercial	EN ISO 10211:2007
Unorm [57]	H-T	3D	SS	R	Y	free	EN ISO 10211:2007
WUFI 2D 3.2 [58]	HAM-T	2D	TR	FF		commercial	EN ISO 10211:2007
General purpose software							
Ansys multiphysics [59]	M-Phys	3D	TR	FF		commercial	
Ansys CFX [60]	M-Phys	3D	TR	FF		commercial	
Fluent [61]	M-Phys	3D	TR	FF		commercial	
Phoenics [62]	M-Phys	3D	TR	FF		commercial	
Comsol multiphysics [63]	M-Phys	3D	TR	FF		commercial	EN ISO 10211:2007
SAMCEF thermal [64]	H-T	3D	TR	FF		commercial	

Niiskustehniliste arvutuste simuleerimiseks

- Materjali tihedus
- Poorsus
- Soojusmahtuvus
- Soojuserijuhtivust
- Auruerijuhtivus
- Ja veel mitmeid materjali näitajaid

Tänaan tähelepanu eest!!!